

**SPOLEČNOST OCHRÁNCŮ
PAMÁTEK
VE VÝCHODNÍCH ČECHÁCH**

Zpravodaj

3.

2008

ROČNÍK XVIII.

INFORMACE Z VÝBORU SPOLEČNOSTI:

- Dva členové naší Společnosti, předseda Jiří Němeček a Václav Pražák, přijali nabídku a stali se členy památkové rady ředitele Územního odborného pracoviště Národního památkového ústavu pro Královéhradecký kraj v Josefově. Již první zasedání rady na začátku září řešilo dva závažné případy, a to návrh koncepce záchrany hradu Vízmburku a obnovu včetně revitalizace areálu bývalé jezuitské koleje v Jičíně.
- **S politováním musíme oznámit, že zemřel náš dlouholetý člen dr. Karel Samšišák ze Sobotky na Jičínsku. Nejenže byl členem Společnosti téměř od jejího založení, ale byl zejména patriotem a znalcem svého rodného města a regionu, často přispíval do našeho Zpravodaje, byl nám i příjemným průvodcem v rámci vlastivědného výletu na Sobotecko. Čest jeho památce!**
- Společnost má novou vývěsku v podchodu na třídě Karla IV. v Hradci Králové. Naši dva členové Rudolf Kohl a Pavel Bareš se chopili iniciativy a zavázali se, že budou vývěsku zásobovat aktuálními informacemi. Samozřejmě, že spoléhají na hojné zásobování články od členů Společnosti (například prostřednictvím e-mailu sopvc@seznam.cz).
- **V kostele sv. Václava na Chloumku v Habříně se v den svátku sv. Václava opět po letech konala mše svatá. Účastníci si mohli prohlédnout i nově opravenou střechu. Bohužel na obnovu stále čeká další chráněná památka v Habříně - původní mostek přes říčku Hustířanku. Ing. Josef Havrda již předal podání stavebnímu úřadu ve Smiřicích, aby se havarijní stav mostu urychleně řešil (zejména s ohledem na nadcházející zimu a následné jarní tání).**
- Ministerstvo kultury České republiky v letošním roce rozšířilo nabídku grantů v oblasti památkové péče. Nový titul zní Program podpory obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností. Program je určený na zachování a obnovu nemovitých kulturních památek, které se nalézají mimo území památkových rezervací a památkových zón, nejsou národními kulturními památkami a současně nejsou ve vlastnictví České republiky. Žádosti se podávají u obcí s rozšířenou působností, které rozdělí přidělený limit ze státního rozpočtu a hromadně zašlou žádosti Ministerstvu kultury ČR. V obvodu pověřeného úřadu Hradec Králové bylo letos možné rozdělit 1,5 milionu korun.
- **Jak členy výboru Společnosti informoval arch. Jan Kubečka, na Broumovsku prošel citlivou rekonstrukcí jednolodní, raně barokní kostelík v Janovicích. Citlivě zapadá do rázu krajiny i vesnice.**

- Společnost ochránců památek společně s občanským sdružením Katedrála 2008 vydala katalog k výstavě Církevní motivy na medailích. Výstava, jež je součástí celoročního cyklu oslav sedmistého výročí existence chrámu Svatého Ducha v Hradci Králové, se koná v Muzeu východních Čech v Hradci Králové a potrvá do 15. února 2009.

Medaile představené na výstavě jsou rozčleněny do třech základních celků: církevní stavby - osobnosti církve - události, výročí a jiné církevní motivy, které doplňuje malá ukázka církevních řádů. Veřejnosti je představena biskupská sbírka medailí vůbec poprvé. Pevnou součást sbírky představují medaile, které jako iniciátoři nechali vyrazit sami královéhradečtí biskupové. Dnes „numismaticko-faleristická“ sbírka královéhradeckého biskupství čítá přes 1050 mincí, medailí, vyznamenání, odznaků a dalšího materiálu a je stále rozšiřována. Výstava je doplněna také exponáty ze soukromých sbírek.

Brigáda a další kroky k záchraně hradu Frymburk

Společnost ochránců památek ve východních Čechách pořádala 20.-21. září 2008 ve spolupráci se Sdružením na záchranu hradu Kumburku a úřadem městyse Nový Hrádek brigádu na hradě Frymburk u Nového Města nad Metují. Tato iniciativa vznikla po vzájemné dohodě s majitelem hradu p. J. M. Bartoňem - Dobenínem.

Práce byly zaměřeny na odstranění náletových dřevin a vykácení stromů z vnitřního prostoru hradu a koruny zdiva hradeb. I přes mírně nepříznivé počasí s občasnými přeháňkami se této aktivitě zúčastnilo 12 dobrovolníků z výše uvedených občanských sdružení a městyse Nový Hrádek. Velkým a příjemným překvapením bylo, že na akci dorazili i tři členové Spolku hradu Jenčov ze středních Čech!

Díky nasazení všech účastníků se podařilo realizovat nejen předem daný cíl, ale byly odstraněny náletové dřeviny i z nepřístupné mohutné věže, což bylo velmi obtížné. První na tuto dominantu hradu vylezl vedoucí výpravy ze Spolku hradu Jenčov Václav Staněk, a to bez jakéhokoli jištění! Po ukotvení lana poté následovali na věž ještě další tři brigádníci a díky jim se tedy vše zdárně dokončilo. Nutno dodat, že byla tato zřícenina zbavena vzrostlých náletových dřevin, hlavně bříz bělokorých po cca 15 letech nečinnosti, kdy skončila snaha tehdejšího Kruhu přátel hradu Frymburk, který již bohužel neexistuje.

Společnost ochránců památek děkuje všem účastníkům brigády za vykonané penzum práce a p. starostovi Nového Hrádku Vl. Říhovi za podporu. Bohatou fotografickou dokumentací z této akce si můžou zájemci prohlédnout buďto na www.hrady.cz nebo na www.kumburk.cz. Věříme, že i brzké zprovoznění webových stránek naší Společnosti poskytne prostor na zveřejnění fotodokumentace jaký byl stav před a po odstranění náletů.

Aktivity týkající se Frymburku však nekončí. Je nutné nadále usilovat o to, aby vše potřebné směřovalo k definitivní záchraně této unikátní památky. Počátkem listopadu se uskutečnilo další setkání všech zainteresovaných stran, včetně majitele pana Bartoně – Dobenína, přítomný byl i starosta městyse Nový Hrádek p. Říha, pan Češka a Ing. Slavík z NPÚ v Josefově.

Jednání se opět odehrávalo ve velice přátelském duchu. Jelikož se již vyjasnily vlastnické poměry ohledně pozemků v okolí hradu, domluvili jsme se, že na jaře roku 2009 uspořádáme druhou část brigády na odstranění náletových dřevin na vnější straně hradu. Otázkou však zůstává, kdo a jakým způsobem se bude dále angažovat při záchraně hradu. Možností je více, ale je zřejmé, že pan Bartoň tím iniciátorem z několika důvodů nebude. Nabídl proto možnost dlouhodobé spolupráce na bázi pronájmu hradu naší Společnosti za symbolickou částku. Jako další možnost bylo navrženo založení nového občanského sdružení na záchranu hradu.

Otázkou tedy je, jestli by naše Společnost měla zájem se do této záležitosti takto aktivně zapojit a jít do vzájemné spolupráce s panem Bartoňem. Z

dosavadního jednání vyplývá, že by tuto možnost uvítal a vyšel by nám maximálně vstříc. Nevíme, jak velkou finanční částku by byl ochoten na Frymburk uvolnit. Je proto na zvážení, zda by Společnost takovou věc vlastními silami zvládla. O dalším postupu bude nutné jednat na nejbližším sněmu společnosti na jaře příštího roku.

Ať již bude výsledek jakýkoliv, na jaře 2009 se uskuteční další brigáda, na níž budou odstraněny nálety dřevin vně hradeb a věže. Jedním z konečných cílů je samozřejmě opětovné zpřístupnění hradu Frymburk pro širokou veřejnost.

Dále jsme navázali kontakt se správcem internetového serveru www.hrady.cz Jiřím Čížkem. Domluvili jsme se s ním na umístění nových fotografií Frymburku, které jsme pořídili na listopadové schůzce, na tuto internetovou stránku. Tyto fotografie je možné zhlédnout na výše zmíněné internetové adrese, **místa** hledat Frymburk, pod úvodní fotografií v sekci galerie. Počasí bylo nádherné, takže fotografie stojí za to.

Nadále budeme Společnost informovat o dalším vývoji této záležitosti.

Pavel Bareš a Rudolf Khol

Frymburk po odstranění náletových dřevin, pohled na zbytky věže. Září 2008

Rudolf Khol :

Postřehy z V. mezinárodní konference Památková péče v občanské společnosti Trosky 2008

Do hotelu Trosky se počátkem října letošního roku opět po roce sjeli zástupci nestátních neziskových organizací, státní správy, samosprávy, občanských sdružení a přátel památek, aby zde přednesli své příspěvky a diskutovali o problematice památek, péče o ně, jejich záchraně a dokumentaci. V sobotu 4. října konferenci v 10 hodin zahájila hlavní koordinátorka Hana Hlubučková.

První příspěvek s poněkud úsměvným názvem *A už si nezaseju ani mrkev aneb Archeologické mýty kmene Čechů* přednesl Mgr. Milan Kuchařík. Hovořil o mylných a zkreslených představách, které má laická veřejnost o tom, co jsou to archeologické nálezy a jak mohou zasáhnout do života běžného občana. I přesto, že se archeologie pomalu stává každodenní záležitostí i pro drobné stavebníky, problém ovlivňuje obraz archeologie vůči laické veřejnosti. Autor příspěvku sledoval tyto mýty na případech připomínek správních úřadů a občanů při procesu vyhlášení tří archeologických nalezišť za kulturní památky v letech 2006-2008. Jako modelové případy vybral lokality Příšovice, Vestec a Mikulovice.

V případech Příšovic a Mikulovic byly lokality prohlášeny za kulturní památku, lokalita Vestec prohlášena nebyla. Připomínky stavebníků shrnul do několika podskupin. Nejčastější byly tyto:

- ohrožení investičního záměru stavebníka znehodnocením ceny pozemku,
- zásah do vlastnického práva,
- zásah do územního plánu obce,
- bránění rozvoji obce,
- hrubá neznalost principů ochrany u orgánů státní správy,
- střet ochrany životního prostředí a kulturní památky,
- pochybnosti o přítomnosti prvků archeologického kulturního dědictví nebo jejich významnosti,
- obvinění z finančně motivovaného jednání,
- dále připomínky, že zakonzervování nepřináší nové poznatky a také třeba připomínka proč právě tato lokalita má být prohlášena za kulturní památku a ne jiná.

Závěry autora: návrhy na režim kulturních památek jsou vůči majitelům nepřiměřeně kompromisní, největší obtíže vytváří prohlášení lokality za kulturní památku pozemkovým spekulantům, díky masivní výstavbě není dostatek času na zpracování návrhů na prohlášení lokalit za KP, nedostatečné vysvětlování záměrů na úrovni občanů a samosprávy, nízká povědomost o možnostech komerčního využití archeologických lokalit a jejich zapojení do turistického ruchu, nízká zapojenost ochrany archeologických nálezů do územních plánů.

Následoval příspěvek členů koalice občanských sdružení S.O.S. Český ráj, která bojuje proti výstavbě čtyřproudé komunikace R35 touto lokalitou v její severní variantě. Koalice postupně vznikla v roce 2003 a jejími členy je cca 13 občanských sdružení a spolupracuje s ní i množství dalších obcí. Velice podrobné informace o historii a vývoji této kauzy, o možnostech podepsání petice proti výstavbě rychlostní komunikace R35 poskytne internetová adresa www.ceskyraj-dalnice.cz.

Po přestávce na oběd nás A. Loydl seznámil s výsledky práce sdružení Rondel na hradě Čabrad' na Slovensku v letech 2007 a 2008. Toto sdružení již od roku 2000 usiluje o záchranu této krásné kulturní památky. Během těchto dvou let členové sdružení Rondel vykonali velké množství práce, jak jsme se mohli přesvědčit z příspěvku i z bohaté fotodokumentace. Podařilo se jim úspěšně přestavět střechu II. vstupní brány. Byl změněn její sklon, došlo k výměně krytiny a bylo zhotoveno napojení střechy na přístavbu brány. Jako krytina byly použity plastové šindele. Zajímavostí je, že tento druh krytiny je památkovým ústavem na Slovensku povolen. Dále byla v interiéru brány zhotovena dřevěná podlaha, která kryje původní cihlovou a osadil se strop místnosti. Tím se zlepšily podmínky pro ubytování brigádníků a zároveň se rozšířily možnosti využití objektu. Do původních okenních otvorů byly nasazeny dubové okenní rámy. Skleněné výplně oken budou imitovat původní skleněné šestiúhelníkové terčíky, které byly zdokumentované v archeologickém materiálu získaném během výzkumu. Místnost bude omítnuta. Na omítky a zednické práce se využívá místní materiál - přesátá sutina a písek z původních omítek, získaný při čištění objektů hradu. Tím se výrazně snížily náklady na rekonstrukci a také se vyřešil problém kam s množstvím materiálu. Malta má přirozený vzhled a téměř splývá s původním zdivem. V roce 2008 také začaly práce na záchraně III. vstupní brány. Začalo se s odstraňováním suti z interiéru průjezdu, která místy dosahuje výšky více než dva metry. Reakce návštěvníků hradu i odborníků na činnost sdružení jsou pozitivní. Střecha se krátce po svém dokončení stala oblíbeným domovem ještěrek i užovek. Cílem sdružení Rondel je, aby se zachovala krajina a prostředí hradu v původním stavu, bez rušivých zásahů civilizace.

Dalším příspěvkem slovenských kolegů byl příspěvek s názvem *Úloha jednotlivce nebo občanských sdružení při dokumentování zapomenutých historických památek*. Autor se zabýval problémem historických památek, které častokrát zanikají dřív, než je stačí někdo zapsat a zdokumentovat. Některé se samovolně rozpadnou, jiné jsou zbourány v rámci nové výstavby, což se děje především v poslední době. Památky zaniknou a nejsou o nich žádné zprávy, neexistují dokumenty, zaměření ani fotografie. Sdružení Rondel se proto snaží sbírat o hradu Čabrad' všechny dostupné informace, dokumentuje jeho podobu a zaznamenává všechny změny, které se na hradě stanou. Materiály postupně zpracovává a publikuje. Zároveň se toto sdružení snaží zachytit i jiná zajímavá místa a památky.

O půl třetí vystoupil s příspěvkem Tomáš Šimůnek ze Sdružení pro záchranu hradu Kumburku. Jeho práce měla název *Městská opevnění - významná součást urbanismu měst - zkušenosti chorvatských kolegů*. Autor nás nejprve seznámil s městským opevněním ve Dvoře Králové, které se ve zbytcích dochovalo např. ve Valové uličce a Kostelní ulici. Dále jsme zhlédli fotografie Šindelářské věže, částí bran a Hradební ulice, ve které zůstaly dochovány některé z vojenských domů, sloužících k ubytování vojáků. Zmínil se o stavu zbytků opevnění, o jeho opravách či úpravách a využití. Pak jsme se přesunuli do Chorvatska do města Pula, abychom se dozvěděli, jak situaci s městským opevněním řeší tam. Z příspěvku bylo jasné, že bychom si z chorvatských kolegů měli vzít příklad v tom, jak zajímavě a účelně se dá městské opevnění využít, aniž by bylo znehodnoceno či zničeno.

Poslední příspěvek, který jsme na této konferenci vyslechli, měl název *Hradní zříceniny v současné společnosti* a přednesl ho Mgr. Martin Miňo z Krajského památkového úřadu v Banské Bystrici. Na příkladě několika hradních zřícenin se pokusil rozebrat jejich funkci v současné společnosti. Na základě této funkce si položil otázku, jakým způsobem bychom měli postupovat v ochraně a obnově hradních zřícenin. V příspěvku se zabýval tím, že hradní zříceniny mají pro různé skupiny obyvatel odlišné funkce. Pro obyvatele obcí, které jsou v blízkosti hradní zříceniny, je tato lokalita místem společenského života. Mladší lidé sem chodí za svými pubertálními potřebami, jelikož nemají možnost se scházet v jiném zajímavém prostředí. Starší obyvatelé objekt využívají jako kulisu pro různé slavnostní akce, kterými žije celá obec. Další skupinou jsou návštěvníci. Někteří přicházejí na hrad studovat jeho architekturu. Tato skupina je častokrát specifická v tom, že nemá k objektu emocionální vztah. Další přicházejí na hrad proto, aby unikli z každodenní reality. Pro určitou skupinu lidí je hradní zřícenina formou seberealizace. Jednou z velmi významných funkcí hradní architektury je její komerční využití. Hrady jsou vděčným turistickým lákadlem a tedy i prostředkem na získání financí pro vlastníka objektu, případně pro rozvoj ekonomických aktivit obyvatelů konkrétní lokality. Tato funkce může mít pro samotný objekt velmi pozitivní, ale i velmi negativní důsledky. Jednak takto využívaný objekt má větší šanci na získání finančních prostředků na konzervaci, údržbu, obnovu, ze kterých je možné řešit tuto problematiku komplexněji. Druhou stranou mince může být snaha o zatraktivnění objektu dostavováním hradní architektury. Tím vznikají na hradě neautentické konstrukce, které snižují hodnotu objektu. Jak z hlediska autentičnosti, tak i z hlediska výpovědní schopnosti objektu. Všechny tyto faktory je důležité zvažovat při volbě metodiky památkové péče o jednotlivé objekty hradních zřícenin. Některé funkce většina hradních zřícenin plní současně, a tak snadno dochází k různorodosti názorů, jak řešit památkovou péči. Vzniká otázka jak a jestli vůbec řešit obnovu takových objektů.

Po tomto příspěvku jsme se přátelsky rozloučili s hlavní organizátorkou a poděkovali jí za možnost zúčastnit se této velice zajímavé a přínosné konference. Bohužel tato akce zůstala bez povšimnutí médií.

Záchrana roubené hospody v obci Záměl na Rychnovsku

Na svatého Václava 28. září se sedm členů Společnosti vypravilo na Rychnovsko, konkrétně do Potštejna a sousední obce Záměl.

Potštejn

V Potštejně jsme nejprve navštívili hradní zříceninu, kterou postupně obec rekonstruuje, a zámek. V době před rokem 1989 bylo v tomto barokním objektu z roku 1749, stojícím v centru obce, školící středisko ROH, poté byl v 90. letech řadu let nevyužívaný a chátral. Až jej koupili stávající majitelé a doslova zachránili. I když některé části objektu dosud nejsou obnoveny a na opravu stále čekají, v roce 2006 se brány zámku poprvé otevřely veřejnosti. Je obdivuhodné, s jakou péčí se majitelé snaží zámku vrátit jeho původní krásu a podobu. A to i přesto, že se tu z původního inventáře nic nedochovalo.

Záměl

Hlavním cílem výletu však byla prohlídka historického objektu hospody v obci Záměl. O její záchranu usiluje občanské sdružení Má vlast - můj domov. Jak sami uvádějí, jedná se o partu nadšenců, kteří usilují o záchranu památek, udržení tradic a zvyků hlavně, ale nejen ve vesničce Záměl, ale i v celém podhůří Orlických hor.

Objekt bývalého hostince u Fajfrů (později majitelů Hlaváčkových) č.p. 27 byl už v období totalitního režimu vyhlášen kulturní památkou. Ale jako ke kulturní památce se k ní stát vůbec nechoval. Ani později soukromí majitelé do obnovy objektu neinvestovali, zejména z nedostatku finančních prostředků, proto je jeho současný stav žalostný, i když ne beznadějný.

V letošním roce sdružení objekt po dlouhých peripetiích odkoupilo a nyní se shánějí finance na opravu. A také na koupi nových vrat, která jsou zhotovena na míru a původní majitelka za ně žádá částku 20 tisíc korun. V zámělské kronice je o objektu zmínka v souvislosti s tažením krále Karla IV. na Potštejn. Měl zde tančit kolem sloupu v hostinci, který stojí zazděný uprostřed místnosti. Proto se členové sdružení rozhodli ctít pověst o hostinci a používat název "Hostinec u Karla IV."

V letošním roce byl areál vyklizen od letitého haraburdí a upraven dvůr. Sdružení rovněž shání dobové předměty vztahující se k době a místu hostince a hospodářského stavení. A ačkoli areál hostince teprve čeká na svou obnovu, místní nadšenci se snaží, aby i v těchto podmínkách tepal život a uskutečnila se tu řada akcí. Kromě například několika dnů otevřených dveří tu bude možné přímo na Štědrý den od 10 do 11 hodin získat Betlémské světlo.

Více informací o občanském sdružení a objektu roubené hospody, včetně fotografií, je umístěno na internetu na adrese <http://www.mavlast.estranky.cz/>

(IŽ)

Václav Pražák:

Regenerace jezuitské koleje v Jičíně

Jičínská raně barokní jezuitská kolej tvoří důležitou součást zdejší městské památkové rezervace. Patří k nejvýznamnějším stavebním počínům doby, kdy Albrecht z Valdštejna zamýšlel vybudovat z Jičina centrum svého frýdlantského vévodství. Výstavba jezuitské koleje zapadá mezi další velkorysé stavby jičínské v době třicetileté války. Valdštejn tehdy přivedl do města tři klášterní fundace – kartuziány, dominikány a jezuitský řád.

Jezuité prosadili při stavbě svého sídla prominentní pozici v organismu města, a to při farním kostele sv. Jakuba u západní části městských hradeb. Kostel byl částečně zbarokizován a převěcen na sv. Ignáce z Loyoly. Budova koleje byla komponována jako součást velkého areálu s gymnáziem, seminářem a zmíněným kostelem. Kolej má dochovaný strohý kasárenský zevnějšek a po rozpuštění řádu Josefem II. sloužila vojenským účelům. Naposledy byla od srpna 1968 obsazena posádkou sovětské armády. Po jejím odchodu začátkem 90. let zůstala budova opuštěna a postupně chátrala.

V současném záměru na využití koleje předpokládá investor (kterým je Městský úřad v Jičíně) zřízení Evropského konferenčního a vzdělávacího centra. Pro takto odvážně a velkoryse pojatý plán však samotná budova kapacitně nepostačuje a projekt proto předpokládá závažné zásahy, a to ve formě vestavby společenského a přednáškového sálu v podzemí nádvoří, vybudování ubytovací kapacity při hradební zdi a doplnění závěru kolejní kaple přístavbou novotvaru v podobě vosího hnízda.

Při prvním seznámení s koncepcí revitalizace a využití je zřejmé, že je do této památky roubován provoz, který ovlivní její celkový vzhled a nese s sebou celou řadu provozních a realizačních rizik. Především není zcela jasný statut a z něj vyplývající činnost tohoto zařízení, které nese ve svém názvu evropské centrum, tj. zda se zde bude kromě jednorázových akcí odbývat i dlouhodobé studium, jak budou řešeny dopravní problémy, zejména parkovací plochy, dále obsluha navržených provozoven a ubytovacích kapacit a podobně neujasněna zůstává kombinace se službami pro obyvatele a řadové návštěvníky města v přízemí objektu.

Poměrně přijatelným zásahem se jeví nová budova ubytovacího zařízení podél hradební zdi, ovšem za předpokladu, že zůstane zachována její historická podoba a hmota a nebude vyžadováno následné prolomení okny či únikovými otvory.

Složitější a mnohem problematičtější je požadovaný vznik nových sálů v nádvoří zahloubením do terénu zhruba 5,5 metru. Zde může do celkové koncepce výrazně zasáhnout záchranný archeologický výzkum svými požadavky při předpokládaném nálezů závažných situací a artefaktů. Také zastřešení těchto prostor průhlednou skořepinou z neodzkoušených laminátů se jeví jako příliš kontrastní pojetí.

Za zcela nepřijatelný je pokládán zásah do závěru kaple navrhovaným novotvarem, neboť by došlo k nevratnému narušení vnějšího vzhledu, i když z hlediska provozního se toto řešení jeví projektantům jako optimální.

Členové památkové rady se celkem jednoznačně shodli na jednotlivých závěrech a doporučili řediteli Ing. arch. Janu Čiháčkovi připustit novostavbu ubytování za přísných podmínek nenarušení hradební zdi, nespoléhat na výsledky archeologického průzkumu do jaké míry ovlivní zásah do nádvoří a umístit sály, které budova nepojme jinak a zcela vyloučit nově vytvářený závěr kaple.

Pokud josefovské Územní odborné pracoviště NPÚ zahrne tato doporučení do svého vyjádření, bude další osud této jedinečné památky v rukou pracovníků oddělení státní památkové péče Městského úřadu v Jičíně a bude na nich, do jaké míry budou schopni a odhodláni stanovisko svého metodického a poradního orgánu respektovat.

Kvalitní obnova městského domu

Královéhradecké Velké náměstí sice stále ještě čeká na svou rekonstrukci, domy po jeho obvodu však většinou již obnovou prošly. Na jižní straně náměstí, v uličce mezi katedrálou Svatého Ducha je řada městských domů bez podloubí. Jedním z nich je i dům čp. 46, jehož majitelé za provedení jeho rekonstrukce zasluhují pochvalu.

Obnova je velmi kvalitní, pečlivá a hlavně citlivá jak ke stylu fasády jako celku, tak i k jednotlivým řemeslným detailům (štuková výzdoba, řešení oken ap.) Jedná se o ojedinělý případ rekonstrukce objektu se současným zachováním stáří, patiny, autentického celkového výrazu stavby. Může sloužit jako příklad toho, že pokud se s architekturou zachází s úctou, odměnou je pak velmi noblesní vzhled objektu. Kdyby byly podobným způsobem obnoveny všechny domy na náměstí, možná by obyvatelé Hradce Králové s překvapením zjistili, že jejich historické jádro je souměřitelné nejen s nově obnovenými, turisticky atraktivními městy v jižních Čechách, ale i se starými městy v Itálii, Francii a podobně.

Jan Kubečka

ZPRÁVY A ZAJÍMAVOSTI:

ADVENTNÍ KONCERT VE VYSOKÉM ÚJEZDĚ. Tradiční adventní koncert se i letos uskuteční v kostele sv. Jakuba Většího ve Vysokém Újezdě u Třebechovic. První adventní neděli tu od 16 hodin zazní staré adventní písně v podání vokálního souboru Confitebor.

PORKERTOVA VILA V NOVÉM. Ve Skuhrově nad Bělou na Rychnovsku byla 23. října 2008 zpřístupněna pohádkově zrekonstruovaná a zařízená tzv. nová Porkertova vila, postavená v letech 1931-32 v maurském slohu podle plánů Ota Ployera na rovinném prostranství pod zalesněným ostrohem u řeky Bělé. Nyní nese název Villa Bělá a je v ní zřízeno veřejné ubytovací zařízení.

PETICE - KLÁŠTER PLASY. Jak Společnost ochránců památek informovala Radka Lomíčková, ministr kultury rozhodl o rozdělení bývalého klášterního areálu v Plasích mezi dosavadního správce Národní památkový ústav a Národní technické muzeum. Na to bohužel převedl i objekt - prelaturu, kterou správa kláštera potřebuje pro zachování prohlídek. Více informací na internetových stránkách www.plasy.kub.cz, kde je možné podepsat i petici za tím účelem zřízenou.

Univerzita a archiv otevřely unikátní digitalizační laboratoř

Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové a Státní oblastní archiv Zámrsk zprovoznili v druhé půli října Společné centrum praktické výuky pro digitální technologie v archivnictví.

Za finanční podpory Fondu rozvoje vysokých škol České republiky se Filozofické fakultě UHK v úzké spolupráci se Státním okresním archivem Hradec Králové (organizační součást Státního oblastního archivu Zámrsk) podařilo vybudovat jedinečné pracoviště. Laboratoř je určena studentům některých oborů Filozofické fakulty univerzity (zejm. Počítačová podpora v archivnictví a Archivnictví-historie), kteří se zde pod vedením specialistů z praxe budou vzdělávat v oblasti digitalizace národního archivního dědictví.

Dle slov děkana fakulty Petra Grulichy se jedná pravděpodobně o jediné společné pracoviště vysoké školy a státního archivu v České republice. Jeho předností je vynikající technické vybavení, které odpovídá evropské špičce ve svém oboru a konkurenci v českém archivnictví nalézá pouze v nejmodernějším českém archivu, jímž je Moravský zemský archiv v Brně. Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové chce tímto projektem potvrdit své výsadní postavení ve vzdělávání archivářů - specialistů na digitální informační technologie, které nemá obdoby nejen v České republice, ale i ve značné části Evropy.

(tik)

Zahradní architekt František Thomayer a jeho dílo

Národní památkový ústav, ústřední pracoviště v Praze, Národní zemědělské muzeum v Praze

Národní kulturní památka Vyšehrad, Český národní komitét ICOMOS a Ing. Petr Kubeša ve spolupráci s Národním muzeem v Praze pořádají seminář na téma Zahradní architekt František Thomayer a jeho dílo.

Odborný seminář k sedmdesátému výročí úmrtí tohoto významného zahradního architekta se uskuteční ve dnech 11. – 12. prosince 2008 v prostorách Národního muzea v Praze.

Program semináře

1. den 11. 12. 2008 čtvrtek, začátek v 9 hodin

Ing. Petr Kubeša: František Thomayer a přehled jeho díla

Ing. Lubomír Rychtár: Inspirační zdroje a východiska pro tvorbu Františka Thomayera

Ing. Zdeňka Mladá: Přehled méně známých plánů Františka Thomayera

Oběd

Ing. Přemysl Krejčířík: Rekonstrukční zásahy a rozšíření městského parku v Kyjově

Ing. Božena Pacáková: Vybraná díla Františka Thomayera realizovaná v Praze a jejich kompoziční struktura

Ing. arch. Magdalena Dandová, Ing. arch. Jaromír Kosnar: Problematika obnovy parku na Karlově náměstí

Ing. Jana Stejskalová: Problematika obnovy Letenských sadů

Přejezd na Vyšehrad

Ing. Drahomíra Kolmanová: Exkurze po Vyšehradě

Koncert v bazilice sv. Petra a Pavla na Vyšehradě

2. den semináře 12. 12. 2008 pátek, začátek v 9 hodin

Sraz účastníků semináře u Národního zemědělského muzea, prohlídka výstavy konané k 70. výročí úmrtí Františka Thomayera a ukončení semináře

Součástí semináře bude:

Komentovaná prohlídka Národní kulturní památky Vyšehrad

Koncert v kostele sv. Petra a Pavla na Vyšehradě

Vstup na výstavu k dílu Františka Thomayera v první den otevření pro veřejnost

PETICE PROTI DEMOLICI NÁDRAŽÍ V ÚSTÍ NAD ORLICÍ

Zásadní změna podoby čeká v roce 2009 nádraží v Ústí nad Orlicí. Původní historická nádražní budova má být zbourána, trať se narovná a postaven bude nový, moderní nádražní objekt. Projekt však narazil na velký nesouhlas nejen místních občanů, včetně starosty Richarda Peška, ale příznivců památek v celé republice.

Ing. Martin J. Kadrman se nejprve rozhodl navrhnout objekt k prohlášení za památku, poté zorganizoval petiční akci, která začala 14. října. Podpisem pod peticí vyjádřilo počátkem listopadu už více než osm tisíc osob nesouhlas se zamýšlenou změnou: Na místě původní budovy má stát kolejiště. Důvodem k demolici je výstavba transevropské železniční sítě, kdy má dojít k tzv. narovnání kolejiště a stavby nové nádražní budovy na protější straně – ke Kerharticím. Jak uvádí na internetových stránkách petiční výbor, podle aktuálních informací byla demolice stávající budovy přesunuta z konce roku 2009 na rok 2010. Ještě je čas na změnu!

„I přesto, že nejsem odborníkem, byl jsem si už před rokem jist, že svou architekturou je toto nádraží ojedinělé. Provedl jsem proto fotodokumentaci, základní popis nádražní budovy a zajistil kopie původního technického nákresu budovy. To vše jsem zaslal společně s žádostí na prohlášení budovy za kulturní památku na odbor památkové péče Ministerstva kultury ČR.

Jak vypadala situace v září 2008? Správní řízení s majitelem objektu Českými drahami, a. s. bylo zahájeno v dubnu tohoto roku. K mému podnětu se souhlasně vyjádřily tyto úřady: Národní památkový ústav - ústřední pracoviště v Praze, příslušné odbory Městského úřadu v Ústí nad Orlicí a Krajského úřadu Pardubice a nakonec i Národní památkový ústav - územní pracoviště Pardubice.

Vlastník objektu vyjádřil svůj nesouhlas s prohlášením budovy za kulturní památku logickým odůvodněním. Jednoduše řečeno, přípravné práce na přestavbu nádraží jsou v plném proudu a je již pozdě cokoliv zachraňovat. Toto koneckonců konstatuje i MK ČR kdy: „Ministerstvo kultury si je dobře vědomo významu průmyslového dědictví České republiky, ale zároveň se domnívá, že podnět na prohlášení konkrétně tohoto objektu měla odborná organizace (myšleno NPÚ-Pardubice, pozn. autor) zaslat před začátkem dlouhodobě plánované a připravované akce...“ uvedl v médiích Martin J. Kadrman.

Smyslem petice není komplikovat modernizaci železniční sítě, ale docílení toho, aby hlas občanů zazněl jednotně a příslušné orgány hledaly alternativu záměru. Demolice starých budov ve jménu pokroku a rozvoje nepatří do moderní evropské společnosti 21. století. Je zarážející, že budova nebyla zapsána do Ústředního seznamu kulturních památek, a to i přesto, že se k zápisu kladně vyjádřili jak památkáři z Národního památkového ústavu, tak státní správa.

Objekt navíc letos získal i zvláštní ocenění za zachování původního rázu unikátní historické nádražní budovy, které mu udělila odborná porota „Soutěže o nejkrásnější nádraží ČR 2008“!

Další informace, včetně petičních archů, na www.stop-demolici.wz.cz.

Josef Ptáček:

Zemřel etnograf PhDr. Rudolf Zrůbek

Jako etnograf a folklorista věnoval svoji vědeckou erudici svému rodnému kraji – Rychnovsku, Orlickým horám a Podorlicku. Narodil se v Rychnově nad Kněžnou, v rodném městě studoval obecnou školu, v letech 1934-1942 pak na místním gymnáziu, další rok pak nástavbově na Vyšší průmyslové škole textilní v Brně. Následovalo totální nasazení do továrny na opravu nádrží pro letecké motory. Po válce nastoupil do otcovy firmy, následuje vojenská služba a opět návrat do továrny Zrůbek a Šebesta. Únor 1948 přinesl její znárodnění a začátek prvních poválečných peripetií syna „továrníka“.

Nastoupil do Stuhy v Dobrušce (kde se seznámil se svojí ženou), v Dobrušce také začal docházet k místnímu řezbáři – loutkáři a betlemáři Jindřichu Adámkovi (27. 10. 1874 – 22. 10. 1955). Zde začíná jeho pozdější hluboký zájem o betlemářskou tvorbu. V době částečného politického uvolnění nastupuje v roce 1963 jako odborný pracovník do okresního muzea v Rychnově nad Kněžnou. Plní se jeho sen – začíná dálkově studovat etnografii s folkloristikou a dějiny umění a následně také dvousemestrové studium muzeologie na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Předmětem Zrůbkova vědeckého zájmu se stala historie sklářství v Orlických horách a v příhraniční části Kladska (do r. 1742 českého), lidového divadla, barokního umění a barokní hudby v Podorlicku.

Na základě konkursu byl jmenován zastupujícím (z politických důvodů však nikoliv řádným) ředitelem okresního muzea. V době probíhající tzv. „normalizace“ došlo i na nestraníka a také „svým třídním původem“ již nepohodlného Rudolfa Zrůbka. Záminka se našla v roce 1972, kdy se souhlasem tehdejšího nadřízeného kultury ONV v Rychnově nad Kněžnou otiskl ve dvou číslech národopisného západoněmeckého časopisu Jahrbuch für ostdeutsche Volkskunde stať o vánočních obřadních zvycích a hrách z Orlických hor. Byl označen revanšistou, spolupracujícím se Sudetáky, kteří ovšem v oblasti Orlických hor sídlili až do roku 1945/46. Z rozhodnutí sekretariátu OV KSČ dostal výpověď se zákazem práce v kultuře, a tím i omezení vědecké a publikační činnosti.

Následuje víceleté zaměstnání skladníka v podniku Elektrizace železnic a v Čs. hudebních nástrojích Hradec Králové, odkud v 1983 odchází do starobního důchodu. Jako důchodci mu byl v roce 1984 přiznán akademický titul doktora filozofie /PhDr./.

Teprve po roce 1989 mohl Rudolf Zrůbek publikačně zúročit svoje badatelské úsilí. Dokladem je na 300 odborných článků a studií z oborů etnografie, folkloristiky, dějin sklářství a regionálních dějin Rychnova nad Kněžnou a okolí. Věnoval se také studiu dějin odívání, historii zvonařství a církevních staveb doby baroka v regionu.

S Věrou Galatíkovou se podílel na vzniku gramofonové desky s hlasem rychnovského zvonu Kryštof, jež je uváděn jako třetí (či čtvrtý) největší zvon v

republice. Jeho Jaruščinu polku před lety nahrál tehdy mladý Rychnovák a absolvent pražské konzervatoře Rudolf Rokl. Zastával také funkci okresního konzervátora památkové péče a v roce 1990 se stal členem městské rady v Rychnově nad Kněžnou. Byl též autorem tří divadelních her.

Po založení Českého sdružení přátel betlémů se stává na výzvu PhDr. Vladimíra Vaclíka jedním ze zakládajících členů, jako šedesátý druhý v seznamu.

Z jeho knižních publikací je nutno uvést:

Vánoční jesličky. Lidové umění kraje Orlických hor. Okr. Muzeum v Rychnově n. Kn. 1999.

Sochaři pozdního baroka v kraji Orlických hor (1999)

Do moll i dur. S muzikantskou bandou z Orlických hor. Academia, Praha 2002

Pohádky a báje z Orlického kraje (2003)

Jaro, léto, podzim, zima. Duchovní dědictví Orlických hor. Academia, Praha 2005

Přispíval do spolkového časopisu Betlémy a betlemáři a drobnými novinovými články do regionálních periodik. V plánu měl vydat odkaz královéhradeckého kanovníka Jana Antonína Venuta, autora 40 akvarelových vedut českých a lužických měst, hradů a památných míst. Materiál, který sbíral po 18 let, již zůstal nedokončen.

Rudolf Zrůbek zemřel letos 31. března 2008 ve svých dožitých 85 letech a je pohřben ve svém rodném městě. Pohřeb se konal v úterý 8. dubna 2008.

Čest jeho památce

P.S.: S Rudolfem Zrůbkem jsme se znali od počátku sedmdesátých let 20. století. Pojil nás společný zájem o historii a dějinné souvislosti Orlických hor a Podorlicka. Scházeli jsme se příležitostně, vídaly se též naše ženy, jež v devadesátých letech pracovaly jako vedoucí prodejen textilu v Rychnově nad Kněžnou a v Dobrušce. Na jednom z Poláckovských rychnovských symposií jsem R. Zrůbka seznámil s tehdejšími řediteli nakladatelství Academia p. Alexandrem Tomským, jehož rodové kořeny jsou v Dobrušce. Ten rozpoznal kvality práce R. Zrůbka a zařadil je do edičního plánu prestižního nakladatelství.

ČLÁNKY:

Rudolf Khol: Dočká se zámek v Barchově své záchrany?

V září se objevil v tisku článek, který upozorňuje na žalostný stav zámku Barchov, perly baroka Hradecka, který je již dlouhou dobu na seznamu nejohroženějších památek v našem okrese. Tento barokní objekt byl postaven v roce 1737 Kryštofem Norbertem Voračickým z Paběnic. V 18. století ho postupně drželi Libštejnští z Kolovrat, páni z Vlkanova, pražská invalidovna, Kinští, Černínové a nakonec Václav Teuchert. V roce 1911 zakoupila Barchov Pozemková banka, která jej o osm let později prodala rodině Picků. V druhé polovině 20. století vlastnil zámek Státní statek v Chlumci nad Cidlinou, později byl majitelem zámku ONV v Hradci Králové a byl v něm umístěn depozitář okresního archivu. Ještě v 60. letech byl zámek opraven. Na počátku 90. let 20. století ho v restituci získali zpět potomci posledního majitele a od té doby chátrá. Noví majitelé se o zámek nestarali, jednu dobu jim tento objekt sloužil jako skladiště brambor či nepojízdného auta. Jeden z majitelů dokonce nechal strhat ze zámeckého plotu pískovcové hlavice a podezdívky v ceně desítek tisíc korun a za směšnou cenu je prodal překupníkům s pískovcem do Nového Bydžova. Barchovský zámek byl v roce 2004 prodán firmě Barchov reality s.r.o.. Ta udělala na zámku pouze kosmetické úpravy, jako opravy vytlučených oken papundeklem a částečnou opravu okapů. Zámek dále chátrá, propadly se stropy a jeho stav je velmi špatný. Přilehlý statek je devastován nájezdy sběračů železa a dalšími nekalými živly, které vyřezávají trámy na topivo. Obecní úřad v Barchově několikrát upozorňoval majitele na tento stav, ale doposud nedošlo k žádné nápravě. V říjnu 2005 také proběhlo soudní jednání s bývalou majitelkou, která rozprodala zmíněné pískovcové špičky sloupů z plotu zámku, aniž by na tento prodej měla oprávnění. Soudní jednání se táhne již čtyři roky a výsledek není znám. Plot mezitím v zimě rozrušil mráz tak, že některé sloupy již spadly. Vlastník objektu Barchov reality s.r.o. na základě urgency novobydžovského odboru výstavby a životního prostředí slíbil provést během měsíce června roku 2008 některé práce související s opravou střechy, ale dosud k ničemu takovému nedošlo. Společnost Barchov Reality s.r.o. prý rekonstrukci zámku plánuje. Otázkou však zůstává kdy. Ve vyjádření, které tato společnost poskytla Deníku stojí: "S obnovami se začne, jakmile nastane z investičního hlediska vhodná ekonomická situace." Zámek údajně nechce nechat spadnout, naopak má s ním své záměry. Podle slov vlastníka by mohl být využit jako hotel se salonem krásy nebo jako golfový klub. Definitivní využití ale zatím není jasné. Dle odhadu Národního památkového ústavu by si opravy této barokní památky vyžádaly investici ve výši zhruba 30 milionů korun. A tak můžeme jen doufat, že vlastník zámku splní svou povinnost, dodrží své slovo a přistoupí k záchraně této unikátní barokní památky našeho okresu. Snad nebude příliš pozdě...

Rudolf Khol a Pavel Bareš :

Zkáza hradu Rabštejnek

Zříceniny hradu Rabštejnka ze 14. století leží západně od vsi Rabštejna asi 5 kilometrů od města Slatiňany. Ze staveb vlastního hradu a hradeb se zachovaly jen zbytky základových zdí. Pouze z paláce stojí i obvodové zdivo, ale zde na sebe navazují zbytky původní stavby se zbytky stavebních úprav prováděných v druhé polovině 19. století. Těž parkán pod vlastním hradem je dochován jen v nepatrných zbytcích.

Tuto malou, ale hezkou zříceninu jsme navštívili v rámci našich výprav za památkami a jejich dokumentování v květnu tohoto roku. Dne 1.9. se bohužel na internetovém portálu www.hrady.cz objevila neradostná zpráva týkající se hradu Rabštejnek. Citace: "Tak tohle bude smutná zpráva. Byl jsem se podívat na Rabštejnku po té vichřici, která shodila rozhlednu Báru u Chrudimi a nevěřil jsem svým očím. Rabštejnek přišel o základní tvar toho co dělá hrad hradem. Stromy, které rostly vně hradu se vyvrátily a vzaly sebou části zdiva. Některé hradní dispozice jsou zcela zničené, jiné velmi a nebo částečně poškozeny. Rabštejnek tímto dostal od přírody opravdu ránu. Pokud by se našel někdo ochoten jít do spolupráce na obnovu, ozvěte se. Moje adresa je helgard@seznam.cz."

Samozřejmě nás tato zpráva nenechala klidnými a tak jsme na tuto výzvu reagovali. V rámci možností naší Společnosti jsme nabídli pomoc při organizaci případné záchranné brigády a samotnou účast na ní. Osobně si myslíme, že má záchrana hradu Rabštejnek pro místní region velký význam a hodnotu, zejména co se týče turistického ruchu. Obratem jsme obdrželi odpověď na naši zprávu. Pan Petr Kysela, který na internet zprávu o hradu Rabštejnek umístil, již v této záležitosti nějaké kroky podniká. Zatím byla podle jeho slov vyhotovena menší předběžná zpráva, podle které se sanační rozpočet pro záchranu tohoto objektu pohybuje okolo 7 miliónů korun. Dále uvádí, že bude třeba za účelem záchrany hradu založit nějaké sdružení, zastřešit celou věc občanskoprávním vztahem, případně vytvořit internetové stránky a založit účet pro dárcy, kteří by chtěli na obnovu hradu přispět. O dalším vývoji situace budeme naši společnost nadále informovat.

Stav hradu před zmíněnou katastrofou z roku 2005:

CEREKVICE NAD BYSTRICÍ

Kaple sv. Vavřince a socha sv. Josefa

Na podzim r. 2007 jsem při túře přes tuto obec zjistil, v jak žalostném stavu se tyto dvě kulturní památky v současnosti nacházejí. Počal jsem tedy zjišťovat příčiny tohoto stavu a jak se budou věci okolo těchto památek vyvíjet dále. Ale zjištění, v případě kaple sv. Vavřince, o dlouhodobé neschopnosti přimět stávajícího majitele ke konkrétním krokům na záchranu této sakrální stavby, mne bohužel vede k potvrzení názoru o tom, že ve sféře výkonu památkové péče není všechno přinejmenším tak, jak by mělo být.

Nuže :

Smutný osud barokní kaple sv. Vavřince

Kaple sv. Vavřince (lidově nazývané Vavřineček) na vrchu Lysice (309 m n.m.) se nachází cca 400 m východně nedaleko centra obce. Kamenná kaple v raně barokním slohu byla vystavěna v druhé polovině 17. století. Vrch Lysice býval v dřívějších dobách místem poutí a slavností, např. se zde konaly slavné Vavřinecké poutě. Dnes již tato tradice bohužel zanikla. Vrch byl dříve, jak již název napovídá, prost jakéhokoliv porostu, dnes je ale kaple, respektive spíše její torzo, schováno ve vzrostlém lese. Ke kapli vede od státní silnice neznačená lesní cesta.

První informace mi na moji žádost poskytl pověřený odbor kultury na MÚ Hořice. Torzo kaple je již delší čas v majetku soukromé osoby, konkrétně jistého p. Suchého z Lukavce u Hořic. Kaple se ale díky "péči" této osoby dostala až na seznam nejohroženějších kulturních památek ČR. Byť nutno podotknout, že kaple už postupně chátrala za minulého, nechvalně proslulého nejen k památkám, komunistického režimu. Např. střecha a krovy se propadly už v r. 1971, jak zmiňuje Michal Valenčík ve skvělé, ale smutné knize Ohrožené památky (Kostely, kaple a kapličky v ČR - nakl. Baset 2006).

Již 8.10. 1999 proběhlo u kaple místní šetření, kde p. Suchý přislíbil nápravu. Výsledek? Nic se nedělo a kaple bez zájmu chátrala dále! Stesky památkářů na to, že majitel nespolupracuje a nemá o spolupráci zájem jsou jistě pravdivé, ale také z jejich pozice odpovědných činitelů alibistické. Dokazuje to skutečnost, že až v poslední době připouští majitel možnost odprodeje (cožpak by to nešlo dříve?), ale hl. to, že na stavu kaple se nic nezměnilo k lepšímu, ba naopak. Další snaha přišla až dne 9.4. 2008, kdy kvůli neustálé nečinnosti v alespoň minimální údržbě a hlavně snaze byl p. Suchý vyzván odborem kultury MÚ Hořice k nápravě, kde byla i poprvé zmíněna možnost odprodeje kaple. Jak mi sdělil starosta Cerekvice nad Bystřicí p. Milan Tobolka.

Načež obecní úřad Cerekvice nad Bystřicí zaslal dne 16.4. 2008 p. Suchému dopis, ve kterém požaduje informace o odprodeji a jeho podmínkách. Do dnešních dnů od tohoto pána nemají žádnou odpověď, byť v telefonickém rozhovoru sdělil, že je ochoten objekt odprodat za aktuální úřední cenu a vše zašle písemně. K tomu ale nedošlo. Z výše uvedeného vyplývá, jak uvedený majitel dlouhodobě, zcela

beztrestně ničí objekt prohlášený za kulturní památku v r. 1993. Celou situaci okolo tohoto smutného příběhu sleduji dále a doufám, že se blíží doba, kdy bude konečně znám konkrétní výsledek, který zaručí, že této památce přinese důstojnější zacházení. A to dříve než bude pozdě.

Naděje pro barokní sochu sv. Josefa

Tato barokní socha sv. Josefa stojí před mohutnou lípou ve volné krajině na rozcestí cest mezi Třeboveticemi a Cerekvicí nad Bystřicí. Dříve bývalo od této sochy možno dohlédnout v ose přes dominanty v obci, kostel zvěstování P. Marie a zámek, právě až na vrch Lysice s kaplí sv. Vavřince. Když jsem okolo procházel, socha na podstavci nebyla.

Z informací poskytnutých opět odborem kultury na MÚ Hořice jsem se dozvěděl, že socha byla na počátku léta 2007 odcizena. Policie ČR viníka krádeže neobjevila, ale sochu našla nedaleko v polích, bohužel velmi poničenou. V této době ještě ani nebyly dořešeny vlastnické vztahy. Socha je na soukromém pozemku a vlastník se k ní nehlásí. Dnes jsou již vlastnické vztahy urovnány a obec Cerekev nad Bystřicí, jakožto majitel, může žádat příslušné instituce o dotaci na vrácení sochy do původního stavu. A také se tak stalo. Původní odhad na opravu byl cca 120 000 Kč (odborný posudek provedl PhDr. Paukert). Socha byla v depozitu obce, poté obecní úřad uzavřel smlouvu na dílo s akademickým sochařem Širokým a restaurování sochy, včetně podstavce, bylo zahájeno. Termín dokončení a osazení zpět na místo byl 15.10. 2008, ale 10.10.2008 se p. starosta Tobolka dozvěděl, že přidělení dotace od ministerstva kultury bylo znovu přehodnoceno a tak najednou nebylo jisté, jestli původně přislíbená dotace vůbec dorazí. Obec narychlo doplňuje dodatečně požadované podklady k dotaci, jako např. písemné vyjádření stavebního úřadu v Hořicích, že na tuto akci není žádné povolení ani ohlášení potřeba, tzn. "papír na to, že žádný papír nepotřebujeme". Toť klasická ukázka, jak úřední šiml vesele řehtá z plných plic. Obecní úřad v Cerekvici n. B. to ale nevzdává a stejně jako já doufají, že o dotaci na restauraci sochy sv. Josefa nepřijdou. Bez dotace by byla realizace oprav vyloučená.

V době, kdy se tento Zpravodaj dostane k našim členům, už snad bude opravená socha sv. Josefa opět na svém místě. Obecní úřad se ale obává, že se po osazení najde nějaký vandal mdlého rozumu, který bude mít zájem tuto památku poškodit či zcizit. Řešením by určitě bylo toto odlehlejší místo osadit kopií sochy a originál tak uchránit, žel pro toto se (zatím) nenašlo pochopení u příslušných míst. Doufejme tedy, že se této památce další poškození vyhnou, i když v dnešní době nelze mít v tomto směru přehnaná očekávání.

Pavel Bareš

PhDr. Josef Krám:

Na zámku Kvasiny připravují expozici

V zámku, kde se 21. července 1774 narodil Jan Alois Sudiprav Rettig, manžel Magdaleny Dobromily Rettigové, autorky známé Domácí kuchařky, a otec evropsky proslulé operní pěvkyně jménem Henriette Rettich (tak má napsáno na zapomenutém hrobě v bavorském Mnichově), připravuje jeho majitelka Soňa Klímová z rodu Janečkových novinky.

Této rodině, již patřila kvasinská automobilka a které byl sousedící zámek v rámci restitucí navrácen v roce 1992, se podařilo opravit mj. lovecký sál (konají se tu kulturní pořady – například listopadový koncert žáků ZUŠ z polské Kladské Bystřice ve spolupráci s rychnovskou ZUŠ). Obnova tohoto původně barokního zámku, postaveného na místě zpustlé tvrze pražskými karmelitány v 2. polovině 17. století, později empírově upraveného a za komunistické éry využívaného jako ústav sociální péče, pokračuje. Opraveny byly i vzácné varhany ze zámecké kaple Antonína Paduánského, na jejich záchranu přispěl stotisícikorunovým grantem Královéhradecký kraj a opravu provedl varhanář Jan Karel ze Sázavy (opravil měch i píšťaly a přidal i malý elektromotorek, který přifukuje píšťaly). Při prvním a zároveň slavnostním koncertu zahrál na opraveném nástroji diecézní organolog Václav Uhlíř a úvodní slovo měl rychnovský právník a varhaník Jiří Fuks. Význam těchto varhan viděli oba v tom, že se dochovaly bez zásahů tak, jak je v polovině 19. století varhanář Španěl postavil.

Jak uvedla Soňa Klímová, právě se opravuje fasáda na hlavním křídle s věžičkou (zámek je tříkřídový) a letos bude hotovo 10,5 délkových metrů fasády - na tuto opravu přispívá 200 tisícovým grantem krajský úřad; toto křídlo je zatím využito jen v přízemí firmou Lesy Janeček. „Za pochodu“ bylo obnoveno devět místností v 1. patře, kde bydlela původně rodina Janečkova a měla tam mj. zámeckou knihovnu i pánský pokoj s krbem; za minulého režimu byly tyto sály rozdělené („rozfikované“ – výraz S. K.) na pokojíčky pro chovance ústavu pro mentálně postižené.

„Nabídla jsem vedoucímu odboru památkové péče na Krajském úřadu Královéhradeckého kraje Pavlu Mertlíkovi a ředitelce Muzea a galerie Orlických hor Rychnov nad Kněžnou Ireně Krejčí využití těchto obnovených prostor prvního poschodí – plus stejných místností ve 2. poschodí – pro některou expozici muzea. Úvahy byly o využití na historickou expozici, expozici rodiny Janečkovy – rodinný archiv je v Národním technickém muzeu - či zpracování dřeva v Orlických horách, až jsme došli k závěru, že by se sem mohly z rychnovského muzea přenést všechny přírodovědecké sbírky včetně slavné ornitologické Plachetkovy sbírky. Tento návrh byl shledán jako nejlepší.“

Co dodat? Obecně řečeno, majitelé zámku dělají dobrý management, aktivně spolupracují s Královéhradeckým krajem, obcí i katolickou církví.

Výběr z publikační činnosti Společnosti ochránců památek

TROJAN, Jiří: KIA (Killed In Action). Příběh válečného pilota RAF Benigna Štefana

Příběh významného královéhradeckého rodáka Benigna Štefana, válečného stíhacího pilota RAF, jeho rodiny a přátel
bohatý fotografický doprovod

Cena: 250,- Kč

KUČA, Karel: Historie a architektonické památky Pocerliní I. a II.

Cena: 100,- a 120,- Kč

DOUBEK, Zd., NĚMEČEK, J.: Starý Hradec Králové I. – VI.

Cena: jednotlivé díly od 26,- do 45,- Kč

Církevní motivy na medailích. Ze sbírky Biskupství královéhradeckého.

- katalog k výstavě medailí a vyznamenání. Součást oslav 700. výročí existence chrámu Sv. Ducha v Hradci Králové

Cena: 50,- Kč

Sborníky z konference o památkové péči:

Kulturní dědictví v současnosti I.

Kulturní dědictví v současnosti II. (Využití památek)

Kulturní dědictví v současnosti III. (Ohrožené památky)

- příspěvky ze 3 ročníků konference o památkách, kterou Společnost pořádala v letech 2003-2006

Cena: jednotlivé díly 40,- Kč, komplet 100,- Kč

HRUBÝ, Vl. a kol.: Katedrála Svatého Ducha v Hradci Králové a její sousedé.

Cena: 360,- Kč

Jednotlivé publikace je možné objednat po internetu na adrese
sopvc@seznam.cz

OBSAH:

INFORMACE Z VÝBORU SPOLEČNOSTI	2
Brigáda a další kroky k záchraně hradu Frymburk	4
Rudolf Khol : Postřehy z V. mezinárodní konference	
Památková péče v občanské společnosti Trosky 2008	6
Záchrana roubené hospody v obci Záměl na Rychnovsku	9
Václav Pražák: Regenerace jezuitské koleje v Jičíně	10
Kvalitní obnova městského domu	11
ZPRÁVY A ZAJÍMAVOSTI	12
Univerzita a archiv otevřely unikátní digitalizační laboratoř	12
Zahradní architekt František Thomayer a jeho dílo	13
Petice proti demolici nádraží v Ústí nad Orlicí	14
Josef Ptáček: Zemřel etnograf PhDr. Rudolf Zrůbek	15
ČLÁNKY:	
Rudolf Khol: Dočká se zámek v Barchově své záchrany?	17
Rudolf Khol a Pavel Bareš : Zkáza hradu Rabštejnek	18
Pavel Bareš: Cerekvice nad Bystřicí:	
Kaple sv. Vavřince a socha sv. Josefa	20
Josef Krám: Na zámku Kvasiny připravují expozici	22
Výběr z publikační činnosti Společnosti	23